

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 228/2024-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **B-Komplex s. r. o.**, Opatovská cesta 18, Košice, IČO 43 968 163, zastúpenej KubalaLegal s.r.o., Rozvojová 2, Košice, proti postupu Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B2-25Cb/199/2020 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B2-25Cb/199/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava III **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B2-25Cb/199/2020 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **300 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava III **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava III **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B2-25Cb/199/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie 4 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z odôvodnenia ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 20. februára 2020 na Okresnom súde Banská Bystrica proti žalovanému návrh na vydanie platobného rozkazu, ktorým si uplatnila nárok na úhradu peňažného plnenia. Okresný súd Banská Bystrica vydal platobný rozkaz sp. zn. 15Up/433/2020 z 24. apríla 2020, proti ktorému podal žalovaný odpor. Sťažovateľka zaslala 29. októbra 2020 súdu písomné podanie, ktorým (okrem iného) zaujala stanovisko k odporu a súčasne oznámila, že súhlasí s pokračovaním v konaní na príslušnom súde. Dňa 4. decembra 2020 bolo sťažovateľke doručené upovedomenie o postúpení veci Okresnému súdu Bratislava II.

3. Sťažovateľka podala 27. júla 2021 Okresnému súdu Bratislava II žiadosť o poskytnutie informácií týkajúcich sa sporového konania. Dňa 2. septembra 2021 bolo sťažovateľke doručené predvolanie na pojednávanie, ktoré Okresný súd Bratislava II nariadil na 16. november 2021, a výzva súdu na zaujatie stanoviska k vyjadreniu žalovaného datovanému k 30. januáru 2021 (k predmetnej výzve však súd nedoručil sťažovateľke žiadne písomnosti, ku ktorým by mala zaujať stanovisko). Až na základe telefonického dožiadania sťažovateľky jej bolo 20. septembra 2021 doručené predmetné vyjadrenie žalovaného, ku ktorému sťažovateľka zaujala písomné stanovisko 10. novembra 2021.

4. Pojednávanie nariadené na 16. november 2021 bolo odročené z dôvodu žiadosti žalovaného o odročenie uvedeného pojednávania.

5. Sťažovateľke bolo 9. decembra 2021 doručené uznesenie Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 25Cb/199/2020 zo 7. decembra 2021, ktorým súd konanie prerušil.

6. Dňa 15. decembra 2021 sťažovateľka podala návrh na pokračovanie v súdnom konaní, keďže podľa jej názoru neboli naplnené podmienky na prerušenie sporového konania. Vzhľadom na nečinnosť podala 4. februára 2022 urgenciu Okresnému súdu Bratislava II, ktorou opätovne žiadala, aby konajúci súd v konaní bezodkladne pokračoval a vo veci nariadil pojednávanie.

7. Okresný súd Bratislava II v konaní sp. zn. 25Cb/199/2020 vydal 8. februára 2022 uznesenie, ktorým rozhodol o pokračovaní v sporovom konaní.

8. Sťažovateľka podala 28. septembra 2022 opätovnú urgenciu, ktorou žiadala o pokračovanie v konaní a vzhľadom na jej bezvýslednosť podala 24. februára 2023 predsedovi Okresného súdu Bratislava II sťažnosť na prietahy v konaní. Sťažovateľke bola 24. marca 2023 doručená odpoveď predsedu Okresného súdu Bratislava II, v ktorej konštatoval (okrem iného aj) „*nečinnosť súdu v období od 08. 02. 2022, kedy bolo vydané uznesenie o pokračovaní v konaní až do 10. 03. 2023, kedy bol nariadený nový termín pojednávania*“.

9. Dňa 10. marca 2023 bolo sťažovateľke doručené predvolanie na pojednávanie, ktoré Okresný súd Bratislava II nariadil na 27. apríl 2023. Pojednávanie vo veci sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito s tým, že súd vyzval sporové strany na predloženie dôkazov.

10. Sťažovateľka zaslala 28. júla 2023 súdu písomné podanie, ktorým (okrem iného aj) zaujala stanovisko k vyjadreniu žalovaného datovanému k 24. aprílu 2023 a predložila súdu dôkazy. Dňa

23. októbra 2023 bolo sťažovateľke doručené podanie žalovaného označené ako návrh na vykonanie dokazovania datované k 31. júlu 2023. Po doručení tohto podania žalovaného nebola sťažovateľke ku dňu podania ústavnej sťažnosti doručená žiadna informácia o pokračovaní v sporovom konaní v podobe nariadenia nového termínu pojednávania alebo o vykonaní úkonov smerujúcich k vydaniu meritórneho rozhodnutia.

11. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 228/2024-25 z 25. apríla 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

12. Mestský súd nariadil termín pojednávania na 20. jún 2024.

II.

Argumentácia sťažovateľky

13. Sťažovateľka uvádza, že predmetom napadnutého konania je obchodnoprávny spor o peňažné plnenie spadajúci do bežnej agendy všeobecných súdov, a vec tak nemožno považovať za právne ani skutkovo zložitú. Zastáva názor, že sa nepričinila o vznik zbytočných prietahov, na výzvy mestského súdu reagovala bez zbytočného odkladu, ba práve naopak, o svoju vec sa aktívne zaujíkala a v priebehu konania opakovane urgovala mestský súd o nariadenie pojednávania a vykonanie úkonov smerujúcich k rozhodnutiu vo veci.

14. Podľa názoru sťažovateľky je postup mestského súdu dlhodobo neefektívny a nesústredený, čo vo významnej miere ovplyvňuje celkovú dĺžku konania. Svedčí o tom bezpochyby aj skutočnosť, že ku dňu podania ústavnej sťažnosti sa vo veci uskutočnilo len jedno pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito. Sťažovateľka zdôrazňuje, že sám predseda mestského súdu v odpovedi na jej sťažnosť na prietahy uznal nečinnosť súdu v období od 8. februára 2022 až do 10. marca 2023 a vznik prietahov v súdnom konaní, pričom sťažnosť považoval za dôvodnú.

15. Požiadavku priznania primeraného finančného zadost'učinenia 4 000 eur sťažovateľka odôvodňuje tým, že v jej právnej veci bol mestský súd opakovane absolútne nečinný a aj jednoduché procesné úkony mu trvali neprimerane dlhú dobu a postup mestského súdu je dlhodobo neefektívny a nesústredený.

16. Postupom mestského súdu, ktorý sa vyznačuje opakovanými obdobiami dlhodobej nečinnosti a jeho neefektívnym postupom, došlo podľa názoru sťažovateľky k porušeniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

17. Mestský súd k ústavnej sťažnosti zaujal stanovisko podaním sp. zn. Spr. 167/2024 z 21. mája 2024, ktorého súčasťou je i prehľad procesných úkonov v napadnutom konaní.

18. Mestský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti poukázal na rozsah súdneho spisu, ktorý má aktuálne 756 strán a zaťaženosť súdneho oddelenia, na ktorú malo vplyv aj prerozdelenie spisov v septembri 2023, preto nebolo podľa neho možné vybaviť vec v primeranej lehote. Za prietahy v súdnych konaniach, resp. za dĺžku konaní nenesie podľa neho zodpovednosť súd a jeho sudcovia, ale samotný štát. Predsedníčka súdu žiada, aby ústavný súd konštatoval objektívnu zodpovednosť Slovenskej republiky za stav na mestskom súde.

19. Mestský súd argumentuje, že v predmetnej veci síce bola predsedom Okresného súdu Bratislava II konštatovaná nečinnosť súdu v období od 8. februára 2022 do 10. marca 2023, avšak zastáva názor, že odhladnuc od tohto obdobia, súd vo veci priebežne konal, a to čo možno najplynulejšie s prihliadnutím na nadmernú zaťaženosť súdnych oddelení jednotlivých zákonných sudcov. K celkovej dĺžke konania podľa neho prispeli predovšetkým opakované početné úkony strán sporu týkajúce sa predlžovania procesných lehôt.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

20. Sťažovateľka podstatnou časťou argumentácie tvrdí, že zo strany mestského súdu konajúceho v jej veci došlo k vzniku zbytočných prietáhov.

21. Predmetom konania pred ústavným súdom je preto posúdenie, či postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

22. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

23. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

24. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu je normovaná v čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), v zmysle ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb a postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

25. K vzniku zbytočných prietáhov v konaní pred všeobecným súdom môže dôjsť nielen jeho nečinnosťou, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou (m. m. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

26. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľku.

27. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitnosť prejednávanej veci, ústavný súd konštatuje, že spory, ktorých predmetom je zaplatenie peňažného plnenia s príslušenstvom z titulu zmluvy o dielo, patria v zásade medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Ústavný súd uvádza, že obranu mestského súdu spočívajúcu v názore, že konanie je skutkovo náročnejšie, vzhľadom na rozsah spisu nemožno akceptovať, keďže ani skutkovo náročnejšie konania nemôžu trvať na súde prvej inštancie vyše troch rokov bez rozhodnutia vo veci samej.

28. K správaniu sťažovateľky možno po preskúmaní príslušného spisového materiálu uviesť, že sťažovateľka doručila v krátkom čase (5 dní) pred konaním pojednávania súdu rozsiahle podanie, v dôsledku čoho musel súd pojednávanie odročiť, a tiež žiadala o poskytnutie predĺženia lehoty na predloženie dôkazov, čím čiastočne ovplyvnila nežiaducim spôsobom dĺžku napadnutého konania.

29. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského (pôvodne okresného) súdu. Z obsahu spisu predloženého mestským súdom v tejto veci vyplýva, že 4. decembra 2020 bola okresnému súdu postúpená žaloba o zaplatenie 54 816,05 eur s príslušenstvom. Po realizácii prvotných procesných úkonov okresný súd ostal 6 mesiacov (do 20. augusta 2021) úplne nečinný. Za ďalšiu neodôvodnenú nečinnosť možno považovať obdobie od 8. februára 2022, keď súd uznesením rozhodol o pokračovaní v konaní, do 8. marca 2023, keď nariadil termín pojednávania. Napokon nečinnosť mestského súdu ústavný súd konštatuje i v období od 31. júla 2023, keď strany doručili súdu požadované dôkazy, do 10. mája 2024, keď došlo k nariadeniu termínu pojednávania. V napadnutom konaní tak opakovane dochádzalo k neodôvodnenej nečinnosti mestského súdu, ktorá nepochybne predĺžila toto konanie, pričom takýto procesný postup nemožno považovať za postup, ktorý by smeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza.

30. Pokiaľ mestský súd poukazuje na množstvo nevybavených vecí, prerozdelenie spisov a personálnu poddimenzovanosť, k tomu ústavný súd v zhode so svojou doterajšou ustálenou judikatúrou konštatuje, že uvedené skutočnosti nemôžu byť na ťarchu stranám konania a nemôžu zbaviť mestský súd zodpovednosti za vzniknuté prietahy.

31. Ústavný súd dospel k názoru, že bezdôvodnou a opakovanou nečinnosťou mestského súdu došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na pojednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku rozhodnutia).

V.

Príkaz konať vo veci a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

32. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd prikázal mestskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov, pretože ku dňu prerokovania ústavnej sťažnosti nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené (bod 2 výroku rozhodnutia).

33. Sťažovateľka si v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie 4 000 eur z dôvodov uvedených v bode 15 tohto rozhodnutia.

34. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

35. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie. Pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy všetky okolnosti danej veci, predovšetkým celkovú dĺžku napadnutého konania, neodôvodnenú nečinnosť súdu, ako aj skutočnosť, že hoci sa sťažovateľka aktívne domáhala prejednaní veci, svojím správaním čiastočne prispela k jeho predĺženiu (bod 28). Po zohľadnení týchto okolností, majú na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie 300 eur podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku rozhodnutia).

36. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

VI.

Trovy konania

37. Sťažovateľka si uplatnila náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním právnu zástupkyňou vo výške 856,75 eur.

38. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2023, ktorá bola 1 373 eur, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2024. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2024 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 343,25 eur. Takto stanovená odmena predstavuje pri dvoch úkonoch 686,50 eur, s režijným

paušálom 2 x 13,73 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) spolu 713,96 eur. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľky je platiteľkou dane z pridanej hodnoty, uvedená celá suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ústavný súd teda priznal úspešnej sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia 856,75 eur (bod 4 výroku rozhodnutia).

39. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2024

Peter Molnár
predseda senátu